

Nr 18

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckta motioner om införande i riksdagsstadgan av bestämmelser om utsändning i television från riksdagsdebatter.

I de likalydande till konstitutionsutskottet hänvisade motionerna I: 149 av fru *Segerstedt-Wiberg* och herr *Hagberg* och II: 182 av herr *von Friesen m. fl.* hemställas att frågan om och i vad mån televisionsutsändningar må förekomma vid riksdagsdebatter måtte regleras i riksdagsstadgan samt att konstitutionsutskottet måtte utarbeta härför erforderlig författningstext.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionerna.

Med anledning av det i motionerna framställda förslaget får utskottet till en början framhålla att principen om kammarförhandlingarnas offentlighet icke fastslås vare sig i riksdagsordningen eller riksdagsstadgan. Bestämmelser härom finnas däremot i 22 § kamrarnas ordningsstadgor där det heter »Kammarens förhandlingar skola vara offentliga utom då kammaren i något ärende beslutat att överläggningar skall hållas inom lyckta dörrar eller Konungen jämlikt 56 § riksdagsordningen därom förordnat eller justering verkställas av sådant kammarens protokoll, som enligt vad därom särskilt är stadgat skall hållas hemligt».

Från början innebar offentlighet av kammarens förhandlingar att allmänheten hade tillträde till åhörarläktarna. I och med tillkomsten av radio och television har frågan om offentlighet av kamrarnas förhandlingar fått ett vidare perspektiv.

Beträffande radioutsändningar från riksdagsdebatter avvisades vid flera tillfällen under 1920-talet förslag om medgivande härför. Ännu 1933 ansåg första kammarens första tillfälliga utskott (nr 4) att rundradiering av förhandlingarna »lätt kunde fresta ledamöter av kammaren att, med åsidosättande av saklighet och koncentration huvudsakligen tala för radiolyssnarna». Sådana radioutsändningar ha sedermera ägt rum, till att börja med på försök och numera utan att tillstånd i varje särskilt fall har behövt inhämtas. Något formligt beslut synes dock icke ha fattats av riksdagen om generellt tillstånd för radioutsändningar från kamrarna.

Vad härefter angår frågan om televisionsutsändningar från riksdagen har tillstånd hittills beviljats från fall till fall vid talmanskonferenser. Sådana utsändningar ha hittills företagits vid fyra tillfällen, en intern försökssändning på våren 1957 oräknad. Sändningarna ha omfattat de tre senaste remissdebatterna samt pensionsdebatten våren 1958.

Då fråga nu uppkommit om reglering i riksdagsstadgan av spørsmålet om och i vad mån televisionsutsändningar av riksdagsdebatter må förekomma

får utskottet vidare erinra om att frågan om televisionsutsändningar från parlamentsdebatter gestaltat sig mycket olika i olika länder. I Danmark ha televisionsutsändningar ägt rum i ungefär samma utsträckning som i Sverige, medan i flera andra länder, t. ex England och Västtyskland sådana utsändningar ej medgivas. Senast vid innevarande parlamentssession avvisade sålunda det engelska underhuset med stor majoritet förslag om att dess debatter skulle få utsändas i television.

Vid bedömningen av det i motionerna framställda förslaget finner utskottet det riktigt, att tillstånd tills vidare från fall till fall lämnas till utsändning i television av de av kamrarnas förhandlingar, som ej hållas inom lyckta dörrar. Frågan i vilken utsträckning och på vad sätt sådan utsändning bör få äga rum utan att kamrarnas arbete därigenom förryckes, torde med hänsyn till den allsidiga sammansättningen av talmanskonferensen — av vilken talmännen, vice talmännen, de ständiga utskottens ordförande samt fyra av vardera kammaren utsedda ledamöter äro röstberättigade medlemmar — lämpligen böra anförtros detta organ.

Utskottet förordar alltså, att riksdagen uppdrager åt talmanskonferensen att medgiva utsändning i television av de av kamrarnas förhandlingar, som ej hållas inom lyckta dörrar. En regel härom borde egentligen ha sin plats i riksdagsordningen eller i riksdagsstadgan. Men eftersom offentlighetsprincipen för närvarande endast är fastslagen i kamrarnas ordningsstadgor, får utskottet, i avvaktan på en mera allmän översyn av reglerna angående riksdagens arbetsformer, förorda, att riksdagen nu fattar ett fristående beslut i förevarande ämne. Detta beslut får konstitutionellt sett ändock karaktär av ett tillägg till riksdagsstadgan.

En motsvarande reglering bör enligt utskottets mening nu också äga rum beträffande utsändningar i ljudradio av kamrarnas förhandlingar. Självfallet bör dock ett sådant beslut kunna innefatta ett generellt medgivande till sådana utsändningar.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att riksdagen måtte uppdraga åt talmanskonferensen att, i anslutning till vad utskottet ovan anfört, lämna tillstånd till utsändning i ljudradio och i television av de av kamrarnas förhandlingar, som ej hållas inom lyckta dörrar; samt

2) att motionerna I: 149 och II: 182 måtte anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt.

Stockholm den 5 maj 1960

På konstitutionsutskottets vägnar:

BENGT ELMGREN

Närvarande:

från första kammaren: herrar Elmgren, Damström, Ollén, Georg Pettersson, Sveningsson, fru Segerstedt-Wiberg, herrar Nils-Eric Gustafsson, Dahl, Axel Emanuel Andersson, Aspling; samt

från andra kammaren: herrar Pettersson i Norregård, Spångberg, Magnusson i Tumhult, von Friesen, Jonsson i Haverö, Gustafsson i Bogla, Andersson i Linköping, Alemyr, Hamrin och fru Sjöqvist.

Reservation

av herrar *Sveningsson* och *Magnusson* i Tumhult samt fru *Sjöqvist*, vilka ansett att utskottet bort uttala följande:

»Vid de fyra tillfällen, då televisionsutsändning förekommit från riksdagens förhandlingar, ha olägenheterna av denna form för offentlighet åt riksdagsdebatterna blivit uppenbara. Speciella underhandsarrangemang har måst träffas, vilkas förenlighet med principen om riksdagsledamots obeskurna yttrandefrihet kan ifrågasättas. Debatterna ha i viss utsträckning förlorat sin karaktär av överläggning inom riksdagen. Det lär kunna diskuteras huruvida dessa televisionsutsändningar varit ägnade att höja riksdagens anseende. I ett flertal länder ha också parlamenten avvisat förslag om televisionsutsändning från sina förhandlingar. Senast vid innevarande parlamentssession avtog det engelska underhuset med stor majoritet förslag därom.

Att medge tillstånd till televisionsutsändningar från kamrarnas förhandlingar kan först ifrågakomma när televisionstekniken utvecklats så långt att upptagningar och utsändningar kunna ske på ett för riksdagens arbetsformer icke störande sätt. Självfallet måste härvid hänsyn tagas till bestämmelserna i riksdagsordningen, riksdagsstadgan och kamrarnas ordningsstadgor angående debatterna i riksdagens kamrar.

Under återopande av det anförda hemställes,

1) att riksdagen i anledning av motionerna I: 149 och II: 182 måtte besluta att direktsändningar från kammardebatterna tills vidare ej bör få förekomma.

2) att motionerna I: 149 och II: 182 måtte anses härigenom besvarade.»